
Josef Dovalil: Do sportu pronikají příživníci

Josef Dovalil: Do sportu pronikají příživníci

„Začínám být tím, jak se někteří lidé snaží na vrcholových sportovcích vydělat, trochu znepokojen,“ říká v rozhovoru pro iForum docent Josef Dovalil. Někdejšímu děkanovi Fakulty tělesné výchovy a sportu UK a bývalému členu vedení Českého olympijského výboru a tuzemského hokejového svazu těsně před začátkem her v Jižní Koreji udělila Unie profesionálních trenérů cenu za celoživotní dílo v oblasti trenérství, sportu a olympismu.

Zrovna probíhají přímé přenosy ze zimních olympijských her v Pchjongčchangu. Nepřipravila jsem vás naši schůzkou o nějaký zajímavý divácký sportovní zážitek? Sledujete hry, i když už nejste aktivním vedoucím členem Českého olympijského výboru?

Snažím se je sledovat, ale musím říct, že můj vztah ke sportu je čím dál víc poznamenáván negativními jevy. Zdá se mi, že začíná převládat manažersko-finanční přístup. Tím nemyslím, že by sportovci neměli být odpovídajícím způsobem odměňováni za to, v čem vynikají. Amatérismus ve vrcholovém sportu byl od počátku značně pochybený a pokrytecký. Zdá se mi nicméně, že se nejenom na hrách, ale ve sportu vůbec stále více setkáváme jen s tím, kolik peněz v něm je, kolik co stálo a kolik se na tom vydělá.

Asi před deseti lety jsme ve výboru začali hovořit o tom, že bychom mohli v České republice také pořádat olympijské hry. Zvedla se proti tomu obrovská vlna odporu, kterou jsem nikdy nepochopil. Stále se jen řešilo, kolik to bude stát a kolik hry vynesou, nikdo nemluvil o tom, že by se tu sešli lidé z celého světa a byla by to mimořádná sportovní – ale nejen sportovní – slavnost.

Nedávno jsem viděl v televizi rozhovor s jedním fotbalovým manažerem, který o hráčích mluvil tak, že mají pořádně trénovat, aby je mohl co nejlépe prodat. To se mě opravdu dotklo. Do sportu pronikla řada lidí, kteří se na něm velmi dobře příživují. Otrásá to mými idealistickými jistotami coubertinovského sportu. Takový je ale svět. Mám dojem, že se sport řítí někam, kde ho naše generace vidět nechtěla. Například přenosy z olympijských her se prodávají za takové peníze, že už není v možnostech České televize je zaplatit. I přenosy z některých zápasů evropské Ligy mistrů už jsou tak drahé, že je stále obtížnější je získat. Snaha vytřískat ze sportu co nejvíc peněz mi vadí. Ochladila můj vztah ke sportu. Mrzí mě to. Někdy už ani přenosy vrcholných sportovních událostí nesleduji. Mám pocit, že se toto odvětví řítí do slepé uličky – doping, korupce, manipulace se sportovci, zisk na prvním místě...

Právě jako reakce na korupční a dopingové skandály ve světovém sportu vznikl mezinárodní magisterský obor Sports Ethics and Integrity, jejíž společně otevřelo šest evropských univerzit včetně UK. Jedním z jeho hlavních cílů je vychovat funkcionáře pro národní i mezinárodní sportovní organizace, kteří nebudou do sportu pouštět negativní vlivy. Je to podle vás možná cesta, jak by se vrcholový sport mohl stát opět „školou mravní ušlechtilosti a čistoty a tělesné síly a zdatnosti“, jak ho viděl zakladatel novodobých olympijských her Pierre de Coubertin?

Určitě to je cesta, pomůže ale také veřejná publicita. Na fakultě se snažíme myšlenky olympismu připomínat, akcentoval jsem je i ve své činnosti v Českém olympijském výboru. Musím ale bohužel říct, že současná generace studentů je už

tak zvalcována, že jakmile mluvíme o hodnotách sportu a nezbytnosti výchovy, narážíme na skleněnou stěnu, studenti jako by to slyšet nechtěli. Třeba přijde doba, kdy se vše zase obrodí a najde se cesta ven.

Jako člen vedení Českého olympijského výboru jste zažil osm olympiád. Na kterou z nich nejraději vzpomínáte? Nezapomenutelné je samozřejmě Nagano a hokejový turnaj. A ještě výjimečnější pak byla cesta domů, měl jsem to štěstí, že jsem byl v letadle spolu s hokejovou reprezentací. Bylo to velmi bouřlivé, chvíli jsem měl strach, jestli s námi letadlo nespadne, když se všichni hrnuli dopředu do kokpitu. Úžasná byla i cesta z letiště po Evropské na Staroměstské náměstí, to už nikdy nezažiju.

Také velmi rád vzpomínám na hry v Sydney – byly velmi přátelské. Organizátoři nezvolili bombastický způsob, nebylo to žádné hogo fogo, drželi se při zemi, hry měly lidský rozměr. Nikde nás tam nešikanovali, kam smíme, kam nesmíme. Navíc to byly velmi ekologické hry, nestavěly se zbytečné betonové haly jen kvůli olympiádě, což se vyčítá jiným organizátorům. Třeba beachvolejbal se hrál na pláži, celý stadion pro tisíce diváků postavili z trubek, po skončení ho zase snadno rozmontovali. Stadion pro zahajovací a závěrečný ceremoniál nastavili z přenosných tribun, které po hrách zase odvezli pryč.

Obecně ale ve všech olympijských vesnicích, kde jsem byl, bylo možné zažít skutečně přátelskou a internacionální atmosféru, jinou než třeba na mistrovství světa v hokeji, kterých jsem také několik absolvoval. Olympijské prožitky na místě byly krásné a velmi emocionální. Nemůžu vlastně zapomenout na žádnou z olympiád.

Zastával jste řadu vedoucích funkcí v různých organizacích spojených se sportem. Na FTVS UK jste byl proděkanem i děkanem, a to hned v zásadní porevoluční době, kdy fakulta hledala novou oborovou náplň i to, kde bude fyzicky jako budova stát. Jedenadvacet let jste byl ve vedení Českého hokejového svazu a šestnáct let funkcionářem Českého olympijského výboru. Která z těchto činností vás nejvíc naplňovala?

Nelze nic z toho vyzdvihnout, jsem rád, že mi život takové příležitosti přinesl. Na fakultě jsem strávil pět let jako student a pak dalších padesát let jako akademik. Několik kamarádů ze sedmdesátých a osmdesátých let mě přivedlo do hokejového světa – tehdejší trenéři reprezentace Luděk Bukač a Stanislav Neveselý si mě vzali jako spolupracovníka do realizačního týmu. Tím začala i moje odborná publikační činnost v hokeji, a dostal jsem se tak do hokejového svazu, kde jsem dvaadvacet let vedl trenérskou oblast a byl členem dříve předsednictva, dnes výkonného výboru. K olympijskému výboru jsem se dostal tak, že za mnou v době, kdy jsem skončil děkanování na fakultě, přišlo několik lidí s tím, jestli bych se nechtěl ucházet o funkci místopředsedy olympijského výboru pro olympismus. Společenské vědy a filozofická témata mi byla vždycky blízká, řekl jsem si proto, že to zkusím. Nemůžu si stěžovat, život jsem měl velmi bohatý a většinou mě to, co jsem zrovna dělal, nadchlo a naprosto vytižilo.

Na která období strávená na fakultě nejraději vzpomínáte?

Není možné žádné z nich vyzdvihnout. Fakulta měla podle mého názoru velmi plodné období v letech 1968 a 1969 i v následujících rocích. Ovlivnila to asi normalizace, vnější tlak, na fakultě se vytvořila taková vnitřní soudržnost. Na to nelze zapomenout. Měli jsme tam třeba učitelský klub, který se pravidelně scházel ve sklepě pod menzou. Přetřásaly se v něm nejenom fakultní věci, ale na programu byly i den ptactva, den čarodějnic, do dvou nebo do tří do rána jsme tam diskutovali, hádali se, zpívali, hráli divadlo. Fakultu to sblížilo. Moc rád na ten čas vzpomínám.

Nemůžu zapomenout ani na léta po revoluci, na svoje období děkanování. Byl jsem vůbec první zvolený děkan FTVS po sametové revoluci, byl jsem navíc kandidátem studentů. To mě neuvěřitelně těšilo. Byla to léta, kdy jsem byl v neustálém kontaktu s rektorem Radimem Paloušem. Byla to zvláštní doba vzepětí, nadšení, entusiasmu. Byli jsme rádi, že smíme dělat věci, které do roku 1989 nebyly možné.

Co byly vaše hlavní cíle, jež jste si jako děkan stanovil?

Úplně jsme přetvořili studium. To byl náš hlavní úkol. Do roku 1989 měl každý obor studia pouze jeden univerzální učební plán. Začali jsme dělat to, co bylo v zahraničí běžné a co se dnes považuje za naprosto samozřejmou věc: rozdělili jsme předměty na povinné, volitelné a povinně volitelné. Zakládali jsme nové obory – tělesnou výchovu postižených, management sportu, fyzioterapii. Chtěli jsme, aby na fakultě fungoval demokratický život a studenti i učitelé měli prostor vyjádřit se k výuce a dění na fakultě, aby fungoval senát. Vzpomenout musím také na budování areálu ve Vokovicích. Museli jsme opustit Tyršův dům, který dostal zpět Sokol. Měli jsme strach, kam vlastně půjdeme. Velmi nám tehdy pomohla naše absolventka Věra Čáslavská, velké zásluhy na získání areálu ve Vokovicích má můj předchůdce děkan profesor Václav Hošek a kolega proděkan docent František Dvořák (později také místopředseda olympijského výboru).

Život jste zasvětil tomu, že jste vzdělával a vychovával nové generace sportovních trenérů. Jaké schopnosti, dovednosti a znalosti by podle vašich zkušeností měl dobrý trenér mít?

Trenérství je ošidná věc, je jako divadlo. Když vystudujete DAMU, ještě to neznamena, že budete dobrý herec. Trenérství je ze třiceti čtyřiceti procent také umění, které se zcela naučit nedá, tu další část tvoří znalosti. Pokud ho člověk chce dělat opravdu profesionálně, měl by něco vědět o lidské psychice a těle. Důležité je umět jednat s lidmi, umět je přesvědčit, být empatický. Jsou tací, kteří mají vynikající teoretické znalosti, nedokážou ale působit na ostatní, přesvědčit je, že mají dělat to, co si trenér myslí, že je dobré. U týmových sportů je to ještě daleko komplikovanější, dokázat vytvořit tým je umění samo o sobě. Nalinkovat to předem se nedá. Jsem rád, když jde někdo k nám na fakultu a získá znalosti z fyziologie, anatomie, pedagogiky nebo psychologie, ale není to záruka toho, že bude úspěšný trenér.

Často vidíme, že se z vrcholových sportovců později stávají trenéři. Je to, že člověk získá olympijskou medaili, předpoklad k tomu, že bude i dobrým trenérem v dané sportovní disciplíně?

Je to výhoda, protože trenér a zároveň úspěšný sportovec má přirozenou autoritu. Jeho svěřenci s ním nemůžou polemizovat a říkat mu, že neví, o čem mluví. Samo o sobě to ale nestačí. Existují desítky případů, kdy úspěšní sportovci šli do trenérské praxe, moc ale neuspěli. Často to bylo právě tím, že jim chyběl potřebný nadhled, širší erudice a umění psychologicky působit – pouhá zkušenost nestačila. Mě se lidé občas ptali, proč nejdu sám trénovat, když o tréninku

přednáším a vydal jsem o něm několik publikací. Lákalo mě to, ale bylo mi jasné, že právě sociálně-psychologická sféra by nebyla moje silná stránka, a možná by mi chybělo i něco dalšího.

Historie si bude docenta Josefa Dovalila pamatovat jako vůbec prvního československého děkana, který byl na FTVS UK svobodně zvolen po roce 1989. Dnes třiasedmdesátiletý Dovalil působil na FTVS UK padesát let (v letech 1991 až 1997 jako její děkan), loni však odešel na odpočinek. Ve své odborné činnosti se zaměřoval na teorii a výuku sportovního tréninku. Je autorem a spoluautorem více než 250 odborných článků a publikací. Kniha *Sportovní trénink* (a její přepracování *Výkon a trénink ve sportu*), na které se spolupodílel, patří k základním studijním pramenům oboru. Mezi lety 1987 a 2008 byl členem výkonného výboru Českého svazu ledního hokeje. Za svůj přínos tomuto sportu byl v roce 2013 uveden do Síně slávy českého hokeje. V roce 1996 byl zvolen místopředsedou Českého olympijského výboru, funkci zastával až do roku 2012. Letos mu Unie profesionálních trenérů udělila cenu za celoživotní dílo v oblasti trenérství, sportu a olympismu. Sportu zasvětila život i jeho rodina. Se svou ženou Evou se seznámil právě na FTVS UK. Jejich syn Jakub fakultu také vystudoval, veřejnost ho zná jako bývalého trenéra juniorské fotbalové reprezentace. Dnes působí jako sportovní ředitel fotbalového klubu Teplice.